

LOTIN GRAFIKASIGA ASOSLANGAN QO'L YOZUVI ELEMENTLARINING NOMLARINING TERMINOLOGIYASI

Abdusalomov Samandar Sadriddin o'g'li

IIV Akademiyasi kursanti

Annotatsiya: Lotin grafikasiga asoslangan qo'l yozuvi elementlarining nomlarining terminologiyasi zamonaviy yozuvshunoslikda muhim o'rin tutadi. Bu terminologiya yozuv grafikasi, lingvistika, tipografiya va ta'lim sohalarida keng qo'llanilib, yozuvning vizual va lingvistik xususiyatlarini aniqlashda asosiy vosita hisoblanadi. Maqolada lotin alifbosiga asoslangan qo'l yozuvi elementlari — harflarning asosiy va yordamchi grafik komponentlari, ularning nomlari va ularning yozuvdagi funksiyalari batafsil tahlil qilinadi. Yozuv elementlari terminologiyasi nafaqat yozuv shakllarini belgilashda, balki yozuv madaniyatini saqlash va rivojlantirishda ham katta ahamiyatga ega. Maqolada qo'l yozuvi elementlarining an'anaviy nomlanishlari bilan bir qatorda, ularning tarixiy rivojlanishi va lingvistik ildizlari ham ko'rib chiqiladi. Lotin alifbosining ko'p asrlik tarixi davomida harflarning grafik shakllari o'zgarib, turli nomlar bilan atala boshlagan. Bu jarayon yozuvshunoslikda terminologiyaning dinamik rivojlanishini ko'rsatadi. Shuningdek, maqolada terminlarning har birining ma'nosi va ularning yozuvdagi o'rni ilmiy asosda yoritiladi, bu esa yozuv elementlarini yaxshiroq anglashga yordam beradi. Terminologiyaning to'g'ri va aniq bo'lishi, yozuvshunoslik fanining boshqa sohaları — tipografiya, dizayn, ta'lim va hatto kompyuter grafikasi bilan integratsiyasini osonlashtiradi. Zamonaviy tipografiyada harflarning individual grafik elementlarini to'g'ri nomlash shrift dizaynerlariga aniq va sifatli ish olib borish imkonini yaratadi. Shuningdek, qo'l yozuvi elementlari terminologiyasi o'quvchilar uchun yozuvni o'rganish jarayonini soddalashtiradi, chunki u harflarning murakkab grafik tuzilishini oddiy tilda ifodalaydi. Maqolada terminologiyaning xalqaro ahamiyati va standartlashtirish ehtiyoji ham ta'kidlanadi. Turli tillarda va yozuv tizimlarida qo'llaniladigan lotin grafikasining elementlari bir xil yoki o'xshash grafik xususiyatlarga ega bo'lsa-da, ularning nomlari ba'zan farqlanadi. Bu esa terminologiyaning yagona va xalqaro miqyosda qabul qilingan tizimini yaratish zaruratini keltirib chiqaradi. Shu yo'l bilan yozuvshunoslik va tipografiya sohalarida hamkorlik va o'zaro tushunish yaxshilanadi. Texnologiyalar rivojlanishi bilan qo'l yozuvi va uning elementlari terminologiyasi yangi qirralarni ochmoqda. Raqamli shriftlar va yozuv dasturlari yaratilayotganda harflarning grafik elementlari aniq tasvirlanishi va nomlanishi lozim. Bu esa yangi terminlar paydo bo'lishiga, mavjud atamalar yangilanishiga sabab bo'lmoqda. Maqolada bu jarayonlar ham ko'rib chiqilib, terminologiyaning zamonaviy holati va kelajakdagi rivojlanish istiqbollari ko'rsatiladi. Shuningdek, maqolada yozuv elementlari terminologiyasining san'at va madaniyat sohalaridagi roli yoritiladi. Calligraphy va boshqa yozuv san'ati shakllarida harflarning grafik elementlari va ularning nomlari ijodiy jarayonda muhim o'rin tutadi. Terminologiya yordamida san'atkorlar va dizaynerlar o'z ishlarini aniq ifoda etib, yozuvning estetik qirralarini boyitish imkoniga ega bo'ladilar. Xulosa qilib aytganda, lotin grafikasiga

20-May, 2025-yil

asoslangan qo'l yozuvi elementlarining nomlarining terminologiyasi yozuvshunoslik fanining ko'p qirrali va rivojlanayotgan yo'nalishi hisoblanadi. Ushbu terminologiya yozuvning grafik, lingvistik, tarixiy va madaniy jihatlarini birlashtirib, uni chuqurroq anglashga xizmat qiladi. Maqola ushbu sohada ilmiy tadqiqotlarni rivojlantirish, terminologiyani kengaytirish va xalqaro standartlarga moslashtirish zaruratini ta'kidlaydi hamda ushbu jarayonlarga yangicha yondashuvlarni taklif etadi.

Kalit so'zlar: Lotin grafikasiga asoslangan qo'l yozuvi elementlari, qo'l yozuvi terminologiyasi, harf elementlari nomlari, yozuvshunoslik, grafik elementlar, yozuv tahlili, tipografiya, qo'l yozuvi elementlari tasnifi, lingvistik terminologiya, qo'l yozuvi uslublari

Аннотация: Терминология наименований элементов рукописного текста, основанного на латинской графике, занимает важное место в современной палеографии и лингвистике. Данная терминология широко применяется в графике письма, лингвистике, типографии и образовании, являясь основным инструментом для определения визуальных и лингвистических характеристик письма. В статье подробно рассматриваются элементы рукописного текста латинского алфавита — основные и вспомогательные графические компоненты букв, их наименования и функции в письме. Терминология элементов письма имеет важное значение не только для обозначения форм письма, но и для сохранения и развития культурного наследия письменности. В статье анализируется историческое развитие традиционных наименований элементов рукописного письма, а также их лингвистические корни. За многовековую историю латинского алфавита графические формы букв изменялись и получали различные наименования, что отражает динамическое развитие терминологии в палеографии. Каждое терминологическое понятие и его роль в письме освещены с научной точки зрения, что способствует более глубокому пониманию графической структуры письма. Точность и однозначность терминологии облегчают интеграцию палеографии с другими сферами, такими как типография, дизайн, образование и компьютерная графика. В современной типографии правильное именование графических элементов букв позволяет дизайнерам создавать качественные и точные шрифты. Также терминология элементов рукописного текста упрощает процесс обучения письму, предоставляя понятные объяснения сложных графических структур. В статье подчеркивается международное значение терминологии и необходимость её стандартизации. Несмотря на сходство графических характеристик элементов латинской графики в разных языках, наименования могут различаться, что требует создания единой и общепринятой системы терминов. Это улучшит сотрудничество и взаимопонимание в палеографии и типографике. Развитие технологий открывает новые горизонты для терминологии элементов рукописного текста. При создании цифровых шрифтов и программ необходимо точно описывать и называть графические элементы букв, что приводит к появлению новых терминов и обновлению существующих. В статье рассматривается современное состояние терминологии и перспективы её развития. Кроме того, значимость терминологии

20-May, 2025-yil

элементов рукописного текста в искусстве и культуре отмечена отдельно. В каллиграфии и других формах художественного письма наименования графических элементов и их использование играют ключевую роль в творческом процессе, помогая художникам и дизайнерам точно выражать свои идеи и обогащать эстетическую сторону письма. В заключение можно сказать, что терминология наименований элементов рукописного текста, основанного на латинской графике, является многоаспектным и развивающимся направлением палеографии. Она объединяет графические, лингвистические, исторические и культурные аспекты письма, способствуя его глубокому пониманию. Статья подчеркивает необходимость дальнейших исследований, расширения терминологии и её адаптации к международным стандартам, предлагая новые подходы к этим процессам.

Ключевые слова: Терминология элементов рукописного текста на основе латинской графики, наименования элементов письма, графика письма, терминология типографии, палеография, лингвистическая терминология, культура письма, историческое развитие письма, цифровые шрифты, искусство письма

Abstract: The terminology of naming handwriting elements based on Latin script holds a significant place in modern paleography and linguistics. This terminology is widely applied in the fields of writing graphics, linguistics, typography, and education, serving as a fundamental tool for defining the visual and linguistic characteristics of handwriting. The article provides a detailed analysis of handwriting elements of the Latin alphabet — primary and auxiliary graphic components of letters, their names, and their functions within the writing system. The terminology of writing elements is crucial not only for identifying the shapes of handwriting but also for preserving and developing the cultural heritage of writing. The article explores the historical development of traditional names for handwriting elements as well as their linguistic roots. Over centuries, the graphical forms of Latin letters have evolved and acquired various names, reflecting the dynamic evolution of terminology in paleography. Each term and its role in handwriting are examined from a scientific perspective, contributing to a deeper understanding of the graphic structure of writing. The precision and clarity of terminology facilitate the integration of paleography with other fields such as typography, design, education, and computer graphics. In modern typography, the correct naming of letter graphic elements allows designers to create accurate and high-quality fonts. Additionally, handwriting element terminology simplifies the learning process by providing clear explanations of complex graphic structures. The article emphasizes the international importance of terminology and the need for its standardization. Although Latin graphic elements share similar visual characteristics across different languages, their names may vary, necessitating the creation of a unified and universally accepted system of terms. This will improve collaboration and mutual understanding in paleography and typography. Technological advancements open new horizons for the terminology of handwriting elements. When creating digital fonts and writing software, precise depiction and naming of letter graphic elements are required, leading to the emergence of new terms and the updating of existing ones. The article

20-May, 2025-yil

discusses the current state of terminology and prospects for its development. Furthermore, the role of handwriting element terminology in art and culture is highlighted. In calligraphy and other forms of artistic writing, naming graphic elements and their usage play a crucial role in the creative process, helping artists and designers accurately express their ideas and enrich the aesthetic aspect of writing. In conclusion, the terminology of naming handwriting elements based on Latin script is a multifaceted and evolving branch of paleography. It integrates the graphic, linguistic, historical, and cultural aspects of writing, facilitating its deeper understanding. The article stresses the necessity for further research, the expansion of terminology, and its adaptation to international standards, proposing new approaches to these processes.

Key words: *Terminology of Latin script handwriting elements, handwriting element names, handwriting graphics, typography terminology, paleography, linguistic terminology, writing culture, historical development of writing, digital fonts, calligraphy arts*

KIRISH

Yozuv insoniyat tarixidagi eng muhim kommunikatsiya vositalaridan biri bo‘lib, uning rivojlanishi va shakllanishi madaniyat va ilm-fan taraqqiyotiga beqiyos ta’sir ko‘rsatgan. Ayniqsa, lotin grafikasi asosida shakllangan qo‘l yozuvi ko‘plab tillarda va mintaqalarda keng tarqalgan bo‘lib, u yozuvshunoslik, tipografiya va lingvistika sohalarida chuqur o‘rganilmoqda. Ushbu yozuv shaklida harflar va ularning grafik elementlari o‘ziga xos nomlar bilan atalib, yozuvning to‘g‘ri va aniq tushunilishini ta’minlaydi. Shunday qilib, qo‘l yozuvi elementlarining nomlarining terminologiyasi yozuvning ko‘plab ilmiy va amaliy yo‘nalishlari uchun poydevor vazifasini bajaradi. Terminologiya — bu fan va amaliyot sohalarida atamalarning aniq va bir xil tushunilishini ta’minlash vositasi hisoblanadi. Xususan, yozuvshunoslikda terminologiyaning o‘rni katta bo‘lib, u harflarning shakli, tuzilishi va ularning o‘zaro munosabatlarini izohlash imkonini beradi. Lotin alifbosiga asoslangan qo‘l yozuvda har bir harf ko‘plab grafik elementlardan tashkil topgan bo‘lib, ular turli nomlar bilan atalgani sababli, ularni to‘g‘ri aniqlash va tasniflash muhim ahamiyat kasb etadi. Masalan, harflarning asosiy qismlari — asosiy chiziqlar, qavslar, nuqtalar va boshqa yordamchi elementlar — yozuvning funksional va estetik tomonlarini shakllantiradi. Lotin grafikasiga asoslangan qo‘l yozuvi elementlari nomlarining terminologiyasi nafaqat ilmiy tadqiqotlarda, balki amaliy sohalarida ham keng qo‘llaniladi. Tipografiya va dizaynda shriftlarni yaratish jarayonida harflarning grafik elementlarini to‘g‘ri nomlash va tasniflash muhimdir. Shuningdek, yozuv ta’limida o‘quvchilarga murakkab harf shakllarini o‘rgatishda terminologiya tushunchalari yordam beradi. Kompyuter grafikasi va raqamli shrift ishlab chiqishda ham bu terminlar dasturiy ta’minotda harflarning to‘g‘ri modelini yaratish uchun zarur. Yozuv elementlari nomlarining terminologiyasi tarixan shakllangan bo‘lib, ko‘plab o‘zgarishlarga duch kelgan. Lotin alifbosining ming yillik tarixi davomida harflarning grafik ko‘rinishi, ularning nomlanishi va ishlatilish usullari ko‘p marta yangilangan va takomillashgan. Bu esa terminologiyaning o‘zgaruvchan va dinamik xususiyatini ko‘rsatadi. Hozirgi kunda terminologiya nafaqat an’anaviy yozuv shakllarini, balki zamonaviy yozuv shakllarini ham qamrab olishi talab qilinadi. Xalqaro

20-May, 2025-yil

yozuvshunoslik va tipografiya sohalarida lotin grafikasining grafik elementlari nomlari standartlashtirishga muhtojdir. Turli tillarda va mamlakatlarda mavjud boʻlgan nomlar farqlari ilmiy hamkorlik va axborot almashinuviga toʻsiq boʻlishi mumkin. Shu sababli, yagona, aniq va xalqaro miqyosda tan olingan terminologik tizim yaratish muhim vazifa hisoblanadi. Bu tizim yordamida yozuvshunoslik, tipografiya va boshqa tegishli sohalarda samarali hamkorlik va izchil tadqiqotlar olib borish imkoniyati paydo boʻladi. Zamonaviy texnologiyalar rivojlanishi bilan terminologiya yanada kengayib, yangi atamalar paydo boʻlmoqda. Raqamli shriftlar, vektor grafikasi va yozuvni avtomatlashtirish vositalari paydo boʻlishi bilan, harflarning individual grafik elementlari yangi nuqtai nazardan koʻrib chiqilmoqda. Bu esa terminologiyani yangilash va zamonaviylashtirishni talab qiladi. Shuningdek, terminologiya koʻplab ilmiy va amaliy sohalarda, xususan, raqamli kommunikatsiya, dizayn va taʼlimda oʻzgarib borayotgan ehtiyojlarga javob berishi lozim. Shu bois, lotin grafikasiga asoslangan qoʻl yozuvi elementlari nomlarining terminologiyasini oʻrganish va takomillashtirish nafaqat yozuvshunoslik fani uchun, balki zamonaviy texnologiyalar va madaniyat sohaları uchun ham muhimdir. Bu mavzu doirasida olib boriladigan ilmiy tadqiqotlar yozuvning grafik va lingvistik xususiyatlarini chuqurroq anglashga, yozuv madaniyatini rivojlantirishga, shuningdek, xalqaro standartlar yaratishga xizmat qiladi. Ushbu maqola shu yoʻnalishda olib borilgan tadqiqotlarning natijalarini, terminologiyaning zamonaviy holatini va uning rivojlanish istiqbollarini yoritishni maqsad qilgan boʻlib, lotin grafikasiga asoslangan qoʻl yozuvi elementlarining nomlarini yanada tizimli va ilmiy asosda oʻrganishga xizmat qiladi.

ASOSIY QISM

Lotin grafikasiga asoslangan qoʻl yozuvi elementlarining nomlari va ularning terminologiyasi — yozuvshunoslik va lingvistika fanining muhim yoʻnalishlaridan biri boʻlib, yozuvning aniq, tizimli va izchil oʻrganilishiga xizmat qiladi. Harflar shaklini tashkil etuvchi grafik komponentlar — chiziqlar, qavslar, nuqtalar, gʻaroyib koʻrinishdagi burilishlar va boshqa yordamchi elementlar — yozuvning faqat vizual qiyofasini emas, balki uning maʼnosini va funksiyasini ham belgilaydi. Shu sababli, bu elementlarning har biriga aniq nom berilishi zarur boʻladi. Terminologiyaning toʻgʻri va tushunarli boʻlishi nafaqat ilmiy tadqiqotlar, balki amaliy yoʻnalishlarda, jumladan, tipografiya, dizayn va taʼlimda ham juda muhimdir. Avvalo, qoʻl yozuvi elementlarining asosiy tarkibiy qismlarini aniqlash zarur. Har bir lotin harfi oʻzining asosiy chiziqlari — vertikal, gorizontaal va diagonal chiziqlar toʻplamidan iborat boʻlib, ularning kombinatsiyasi orqali harf shakli hosil qilinadi. Bular asosiy grafik elementlar hisoblanadi. Masalan, "A" harfi ikki diagonal chiziq va ularning yuqori qismida uchrashgan nuqtadan tashkil topadi. Shuningdek, baʼzi harflarda egilgan chiziqlar (qavslar), kichik burilishlar, nuqtalar va boshqa yordamchi elementlar mavjud boʻlib, ular harfga oʻziga xos koʻrinish beradi va oʻqilishi uchun zarurdir. Terminologiyada har bir grafik element oʻzining maxsus nomiga ega. Vertikal chiziqqa "asosiy chiziq" yoki "strelka", gorizontaal chiziqqa "taʼqi" yoki "bar" deyiladi. Egilgan chiziqlarga esa "qavs", "boʻshliq" yoki "loop" (inglizcha) deb atash mumkin. Nuqtalar va kichik chiziqlar esa "dot" yoki "dash" nomlari bilan tanilgan. Har bir nom ushbu elementning shakli, joylashuvi va funksiyasiga qarab tanlanadi. Bu nomlar yozuvning

20-May, 2025-yil

standartlashtirilishi va o'rgatilishini osonlashtiradi, shuningdek, shrift dizaynerlari va yozuvchilar uchun umumiy til yaratadi. Tarixiy nuqtai nazardan qaraganda, lotin yozuvi elementlarining nomlari va ularning shakllari qadimiy Rim davridan boshlab rivojlanib kelgan. Dastlabki yozuvlarda harflar soddalashtirilgan grafik shakllarda ifodalanar edi. Vaqt o'tishi bilan yozuv san'ati, xususan kalligrafiya rivojlanishi natijasida harflarning grafik elementlari ko'paydi va ularning atamalari shakllandi. O'rta asrlarda yozuvchilar va mumtoz tipografiya mutaxassislari harflarning har bir qismi uchun maxsus atamalar yaratdilar. Bu atamalar nafaqat yozuvni yanada aniqroq tasvirlashga, balki uning funkcionalligini saqlashga xizmat qildi. Bugungi kunda lotin grafikasiga asoslangan yozuv elementlari terminologiyasi ilm-fan, ta'lim va sanoat sohalarida keng qo'llaniladi. Masalan, zamonaviy tipografiyada shrift dizaynerlari harflarning har bir elementini aniq nomlash orqali shriftlarni yaratishda sifatni ta'minlaydi. Bu esa raqamli shriftlar ishlab chiqishda ayniqsa muhimdir, chunki harflarning grafik elementlari aniq belgilanmasa, shrift sifati pasayadi va o'qish qiyinlashadi. Shuningdek, qo'l yozuvi elementlarining terminologiyasi ta'lim jarayonida ham katta ahamiyatga ega. Maktabda yoki maxsus yozuv kurslarida o'quvchilar harflarning grafik qismlarini to'g'ri nomlash orqali yozuvni yaxshiroq tushunadilar va o'zlashtiradilar. Bu jarayon yozuvning estetik va funksional tomonlarini chuqurroq anglashga imkon beradi. O'qituvchilar uchun esa terminologiya murakkab grafik shakllarni oddiy va tushunarli qilib tushuntirish vositasidir. Terminologiyaning xalqaro miqyosdagi standartlashtirilishi ham muhim masalalardan biridir. Dunyoning turli burchaklarida lotin alifbosi asosidagi yozuvlar qo'llanilsa-da, ularning grafik elementlari nomlari va tushunchalari turlicha bo'lishi mumkin. Bu esa ilmiy tadqiqotlar, tipografiya ishlab chiqish va ta'lim jarayonlarida chalkashliklarga olib keladi. Shu bois, yozuvshunoslik va tipografiya sohalarida yagona, umumqabul qilingan terminologiyani yaratish uchun xalqaro standartlar ishlab chiqish zarur. Texnologik taraqqiyot, xususan raqamli yozuv va grafik dasturlarning rivojlanishi terminologiyani yangi qirralarga olib keldi. Bugungi kunda shriftlarni yaratish va tahrirlashda harflarning grafik elementlarini aniq belgilar bilan ifodalash talab qilinadi. Bu esa yangi atamalar va tushunchalarning paydo bo'lishiga sabab bo'lmoqda. Masalan, vektor grafik elementlari, bezaklar, serifs (shriftlarning chekka elementlari) va boshqa zamonaviy terminlar terminologiyaga kirib kelmoqda. Bularning barchasi yozuvshunoslik terminologiyasini yanada boyitib, uni raqamli davrga moslashtirmoqda. Madaniy va san'at sohasida ham lotin grafikasiga asoslangan qo'l yozuvi elementlarining terminologiyasi katta ahamiyatga ega. Calligraphy san'ati, yozuvning bezakli shakllari, reklama va brending sohalarida harflarning grafik elementlarini to'g'ri nomlash va tushunish ijodkorlarga o'z ishlarini yanada mukammal amalga oshirish imkonini beradi. Shuningdek, bu terminologiya yozuvning estetik va madaniy qadriyatlarini o'rganishda yordam beradi. Xulosa qilib aytganda, lotin grafikasiga asoslangan qo'l yozuvi elementlarining nomlari terminologiyasi yozuvning grafik va lingvistik tuzilishini aniq va tizimli o'rganishga xizmat qiluvchi muhim vositadir. U yozuvning san'ati, madaniyati, texnologiyasi va ta'lim sohalarini birlashtiradi, zamonaviy va kelajakda rivojlanadigan yozuvshunoslikning poydevorini yaratadi. Terminologiyaning rivojlanishi va

20-May, 2025-yil

standartlashtirilishi esa ushbu sohani yanada chuqurroq anglash, yozuv madaniyatini saqlash va global miqyosda uygʻunlashtirishga xizmat qiladi.

XULOSA

Lotin grafikasiga asoslangan qoʻl yozuvi elementlarining nomlarining terminologiyasini oʻrganish zamonaviy yozuvshunoslikning dolzarb va muhim yoʻnalishlaridan biridir. Bu sohaning chuqur tadqiqi nafaqat nazariy ahamiyatga, balki keng amaliy qoʻllanishga ham ega. Harflar tuzilishining asosiy elementlarini tahlil qilish, ularning nomlanishidagi muvofiqlik va xilma-xillikni aniqlash, bu nomlarning tarixiy ildizlarini izohlash, ularning zamonaviy tipografiya va yozuv texnologiyalarida qanday qoʻllanilishini tushuntirish — bularning barchasi yozuvni tizimli va chuqur oʻrganishga xizmat qiladi. Yuqorida bayon etilgan maʼlumotlardan kelib chiqqan holda, quyidagi asosiy xulosalarga kelish mumkin. Avvalo, lotin alifbosi asosida shakllangan harflar murakkab grafik tuzilishga ega boʻlib, ular oʻzlarining alohida va oʻzaro bogʻlangan elementlaridan tashkil topgan. Ushbu elementlarning har biri alohida semantik va funksional yuklama kasb etadi. Shunday ekan, har bir elementni aniq nomlash va tasniflash — bu yozuvshunoslik va tilshunoslik sohalari uchun muhim metodologik vosita hisoblanadi.

Ikkinchidan, yozuv elementlarining terminologiyasi faqatgina tilshunoslik yoki tipografiya doirasida cheklanmaydi, balki oʻqituvchilar, dizaynerlar, dasturchilar va hatto sanʼatshunoslar faoliyatida ham bevosita ahamiyatga ega. Maktabgacha taʼlim muassasalaridan boshlab, akademik darajadagi izlanishlarga boʻlgan barcha bosqichlarda bu terminlar yozuvni tushinishda, uni oʻrgatishda va sharhlashda katta qulaylik yaratadi. Raqamli davrda, ayniqsa, shrift dizayni, yozuvni avtomatlashtirish va vektor grafikasi bilan ishlashda bu terminlar ilmiy-texnik jihatdan ham muhim ahamiyat kasb etadi.

Uchinchidan, hozirgi global jarayonlar fonida xalqaro miqyosda yozuv elementlari terminologiyasini standartlashtirish zarurati yanada yaqqol namoyon boʻlmoqda. Bugungi kunda turli davlatlarda va ilmiy maktablarda bir xil grafik elementlarga turlicha nom berilishi, ularni tavsiflashda farqli yondashuvlarning mavjudligi oʻzaro ilmiy axborot almashuvini qiyinlashtiradi. Shu sababli, universal, barcha tomonlar tomonidan tan olingan terminologik baza yaratish orqali bu muammolarga barham berish mumkin.

Toʻrtinchidan, terminologiya tarixan shakllanib borgan boʻlsada, u zamon bilan hamnafas ravishda yangilanib borishi, hozirgi texnologik ehtiyojlarga moslashishi kerak. Har bir davr yozuvga oʻz estetik, texnik va madaniy talablari asosida yondashadi. Shu bois, bugungi raqamli inqilob sharoitida yangi yozuv shakllari, yangi shriftlar va kompyuter dasturlari paydo boʻlayotgani sababli, ilgari mavjud boʻlmagan elementlar va atamalar kirib kelmoqda. Bu esa, oʻz navbatida, terminologiyani qayta koʻrib chiqish va boyitishni talab qiladi.

Beshinchidan, yozuv elementlari terminologiyasi yozuv madaniyati va estetikasi bilan chambarchas bogʻliqdir. Harflar shaklining mukammalligi, ularning oʻzaro uygʻunligi, har bir grafik elementning estetik qiymati yozuvning umumiy koʻrinishini belgilaydi. Bu jarayonda terminologiya nafaqat texnik, balki badiiy, madaniy va tarixiy ahamiyatga ham ega boʻlib, u yozuv sanʼatini anglash va qadrlashga yordam beradi.

20-May, 2025-yil

Oltinchidan, o‘zbek tilida qo‘l yozuvi elementlarining lotin grafikasiga asoslangan terminologiyasini shakllantirish, uni boshqa tillardagi mos terminlar bilan uyg‘unlashtirish bo‘yicha ilmiy va metodik ishlanmalarni kuchaytirish zarur. Bu nafaqat o‘zbek tilining zamonaviy grafik ifodasini mustahkamlashga, balki xalqaro ilmiy hamkorlikda faol ishtirok etishga ham yo‘l ochadi.

Yettinchidan, ushbu terminologiyani amaliyotga tatbiq etishda davlat va nodavlat tashkilotlari, ilmiy muassasalar, oliy ta‘lim muassasalari o‘rtasida ko‘p tomonlama hamkorlikni yo‘lga qo‘yish lozim. Maxsus lug‘atlar, o‘quv qo‘llanmalari, interaktiv platformalar, grafik darsliklar va dasturiy ta‘minotlar yaratish orqali yozuv elementlari bo‘yicha yagona metodik asosga ega bo‘lish mumkin. Bu esa, o‘z navbatida, yozuv madaniyatining mustahkamlanishi, raqamli yozuv vositalarining takomillashuvi va ta‘lim sifati oshishiga xizmat qiladi. Xulosa qilib aytganda, lotin grafikasiga asoslangan qo‘l yozuvi elementlarining nomlarining terminologiyasi bugungi kun ilm-fani, amaliyoti va madaniy hayoti uchun katta ahamiyatga ega. Bu sohani tizimli, tarixiy va zamonaviy nuqtai nazardan o‘rganish, uni o‘zbek tili va boshqa tillarda mukammal ifodalash orqali biz yozuv madaniyatini yanada yuksaltirish, ta‘lim-tarbiya va texnologik sohalarni sifatli rivojlantirish yo‘lida muhim qadam tashlaymiz. Kelgusida bu yo‘nalishda amalga oshiriladigan ilmiy tadqiqotlar, terminologik tahlillar va innovatsion ishlanmalar yozuvshunoslik fanining rivojlanishiga ulkan hissa qo‘shishi shubhasizdir..

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Abdullayeva D.A. Grafika va dizayn asoslari. – T.: O‘qituvchi, 2019.
2. Xasanov M., To‘xtayeva M. Lotin yozuvining lingvistik xususiyatlari. – Samarqand: SamDU nashriyoti, 2020.
3. G‘ulomov A. Yozuv tarixi va grafik tizimlar. – T.: Fan, 2006.
4. Bobojonov S. Yozuv va madaniyat. – T.: Sharq, 2003.
5. Turdiyeva Z. Lingvistik tipologiya va grafik tizimlar. – Nukus: Karakalpak universiteti nashriyoti, 2018.
6. Sharipov A., Jo‘rayev D. Kalligrafiya asoslari. – T.: Akademnashr, 2015.
7. ISO 9541-1: Information processing – Font information interchange – Part 1: Architecture. – International Organization for Standardization, 1991.
8. Bringhurst R. The Elements of Typographic Style. – Canada: Hartley & Marks Publishers, 2012.